

Hvidbog for Natura 2000-handleplan for område N 19 Lundby Hede, Oudrup Østerhede og Vindblæs Hede

Vesthimmerlands
Kommune

**Aalborg
Kommune**

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Indholdsfortegnelse

1. Indledning.....	2
2. Liste med indkomne høringssvar	3
3. Myndighedernes bemærkninger til uddrag af høringssvar	3
4. Myndighedernes egne redaktionelle tilpasninger	8
5. Bilag med kopi af høringssvar	8

1. Indledning

Natura 2000-handleplanen beskriver indsatser, som skal sikre og forbedre vilkårene for de arter og naturtyper, der er udpeget i Natura 2000-området. Natura 2000-handleplanen er en sammenskrivning af de kommunale Natura 2000-handleplaner og Natura 2000-skovhandleplanerne udarbejdet af Miljøstyrelsen.

Denne hvidbog indeholder bemærkninger til høringssvar fra Miljøstyrelsen (MST) samt Aalborg (AAL) og Vesthimmerlands Kommuner (VHK)

Natura 2000-handleplanen har været i høring i perioden 30. januar 2024 til 26. marts 2024

Der er i høringsperioden indkommet 3-4 høringssvar.

I hvidbogen er en oversigt over indkomne høringssvar og hvilke myndigheder, der har kommenteret på hvilke dele af høringssvarene. Der præsenteres uddrag af de enkelte høringssvar med myndighedernes bemærkninger. Bemærkninger, der medfører ændringer i handleplanen, er ligeledes angivet.

De indsendte høringssvar fremgår af bilag.

2. Liste med indkomne høringsvar

Nedenstående liste viser indkomne høringsvar til den samlede Natura 2000-handleplan.

Offentlige myndigheder
Miljøstyrelsen
Foreninger/organisationer
DOF Nordjylland
DN Vesthimmerland (Tilslutter sig DOF-høringsvar)
DN Aalborg (Tilslutter sig DOF-høringsvar med bemærkninger)
Privatpersoner og private lodsejere
Ingen

3. Myndighedernes bemærkninger til uddrag af høringsvar

Det angives i bemærkninger om det er MST, AAL eller VHK. Hvis det fører til ændringer i Natura 2000-handleplanen, er det markeret i 3. kolonne.

Uddrag af høringsvar	Bemærkninger	Det betyder ændring/ ikke ændring
Afsender: MST		
Miljøstyrelsen er blevet opmærksom på formuleringen af sætningen om frivillighed i afsnit 7, hvor der bør tilføjes ”som udgangspunkt”, så sætningen lyder: ”Projekterne gennemføres som udgangspunkt ved frivillige aftaler...”.	VHK. Der følger ikke penge med til kommunerne til realisering af Natura 2000 Handleplanen. Tiltag gennemføres derfor som udgangspunkt ved frivillige aftaler med brug af LBST-støtteordninger. KL har 3. maj 2024 bl.a. skrevet til kommunerne: KL anser det som en praksisændring og er ikke enig i den fortolkning. Der vil blive forhandlet mellem KL og MST.	Rettet som ønsket
Naturbeskyttelsesloven (lovbekendtgørelsen nr. 1392 af 2. oktober 2022) skal rettes til 4. oktober 2022.	VHK. Tastefejl rettes.	Rettet som ønsket
Miljøstyrelsen finder, at det er vanskeligt for styrelsen at vurdere, i hvilket omfang Natura 2000-planens indsatser for den forudgående periode er realiseret. Styrelsen ønsker derfor, at den endelige plan suppleres med en præcisering.	AAL. Alle planlagte indsatser er realiseret i Aalborg Kommune. VHK. Alle planlagte indsatser er gennemført i Vesthimmerlands Kommune bortset fra afbrænding af gamle dværgbuske.	Teksten præciseres
I redegørelsen anføres ”De planlagte tiltag i forrige planperiode er stort set blevet	VHK. Se ovenfor.	Teksten præciseres

Uddrag af hørings svar	Bemærkninger	Det betyder ændring/ ikke ændring
gennemført". Det bør præciseres hvilke planlagte tiltag, der ikke er gennemført.		
Den gennemførte indsats på hedearealer jf. områdespecifik retningslinje 2. i Natura 2000 plan 2016- 2021 er ikke beskrevet i afsnit 3.1., i hvert fald er det ikke tydeligt om nogle af de listede indsats har været specielt målrettet hedenaturtyperne på udpegningsgrundlaget. I redegørelsen er det anført: "Planlagt afbrænding af gamle dværgbuske er dog ikke gennemført i Vesthimmerlands Kommune". Indsatserne for hedearealerne bør præciseres, således at det kan vurderes om hedearealerne har fået forbedret naturtilstanden eller er på vej til det.	AAL. Kommunerne har i planperioden været særlig opmærksom på at opretholde og forbedre plejen af arealer med naturtyper der indgår i udpegningsgrundlaget, herunder hede naturtyper, samt arealer som udgør levesteder for arter i udpegningsgrundlaget, herunder hedepletvinge og kildevældsvindelsnegl. VHK. De Himmerlandske Heder er fredet, og der har i årtier været udført hedepleje med afgræsning suppleret med rydninger efter behov. 94,1 % af hederne er i gunstig naturtilstand, det er derfor meget vanskeligt at forbedre naturtilstanden. Kommunernes fortsatte naturpleje er derfor primært målrettet at opretholde den gode tilstand.	Redaktionelle ændringer
Den gennemførte indsats mod invasive arter er ikke relateret til naturtype, og dermed kan det ikke vurderes om den områdespecifik retningslinje 2. i Natura 2000 plan 2016- 2021, hvor der står at "Der iværksættes en bekæmpelse af invasive arter på naturtyperne visse-indlandsklit og revlinge-indlandsklit med fokus på arealer med en forekomst af invasive arter på over 10 %." er opfyldt. Indsatsen vedr. invasive arter bør derfor præciseres.	AAL. Kommunerne har i planperioden været særlig opmærksom på at bekæmpe invasive arter, herunder især glansbladet hæg. VHK. Novana kortlægningen fra 2017 er ikke områdespecifik. Fx er Oudrup Østerhede kortlagt som en samlet 125 ha stor polygon med 5 % visse-indlandsklit og 80 % revlinge-indlandsklit. Hedeplejen foretages generelt med afgræsning i store hegn, der omfatter flere habitatnaturtyper. Det er derfor umuligt at præcisere indsatsen på specifikke habitatnaturtyper, der findes i mosaik på hederne.	Redaktionelle ændringer
Det skal fremgå i Natura 2000-handleplanen, hvordan kommunen har været særlig opmærksom på hedepletvinge. Det fremgår således ikke tydeligt af redegørelsen om "Målrettet slet for hedepletvinge på eksisterende og potentielle lokaliteter (Aalborg Kommune). Hvert andet år. (22 ha)" som angivet i sidste handleplan er gennemført.	AAL. Kommunen har i planperioden været særlig opmærksom på målrettede indsats for hedepletvinge, herunder i Aalborg Kommune høslæt eller afbrænding samt ekstensiv græsning og frahegninger minimum hvert andet år. Indsatsen er gennemført som planlagt. VHK. Hedepletvinge forekommer kun sporadisk i kommunen, så der er ikke foretaget målrettet indsats for arten i forrige planperiode.	Redaktionelle ændringer

Uddrag af hørings svar	Bemærkninger	Det betyder ændring/ ikke ændring
I Natura 2000-handleplanens afsnit om behov for indsatser mangler en beskrivelse af indsatser for ikke-fredskovspligtige arealer. Kommunerne er jf. miljømålslovens § 37 a, handleplanmyndighed for ikke-fredskovspligtige arealer, hvorfor kommunerne er ansvarlige for at planlægge indsatser på disse arealer.	VHK. Der er ikke registreret skov-habitatnaturtyper i VHK. AAL. Aalborg Kommune har hverken igangværende - eller planlagt nye indsatser for skov-habitatnaturtyper uden fredskovspligt.	Ingen ændringer
Der er ikke angivet hektar antal for Skovnaturtyper uden fredskovspligt i Tabel 4. Det drejer sig om 12,7 ha	VHK. Mulig indsats tilføjes i Tabel 4.	Op til 12,7 ha
Planlagte indsatser for rydning af invasive arter generelt er planlagt med "op til x ha". Da der i Natura 2000-planens indsatsprogram fremgår et specifikt areal, skal dette fremgå som minimumsareal fordelt mellem kommuner og Miljøstyrelsen ud fra registreringerne.	AAL. Vi foreslår at man følger Miljøstyrelsens kortlægning og i stedet for op til blot skriver 18 hektar i tabel 4.	Rettet som ønsket
Planlagte indsatser i Natura 2000-planen for nyeste planperiode 2022-27 ikke er adresseret i afsnittet om behov for indsatser. Følgende indsatser fremgår ikke af afsnittet: Indsatser gennemført i første og anden planperiode vedligeholdes, f.eks. ved genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats.	AAL. Følgende afsnit indsættes: Igangværende projekter og indsatser, der relaterer sig til gennemførelsen af tidligere Natura 2000-planer, afsluttes. Indsatser, der blev gennemført i første og anden planperiode, vedligeholdes, f.eks. ved genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats. Dette inkluderer også gennemførelse af en grundlæggende indsats på hedearealer med henblik på forbedring af naturtilstanden.	Rettet som ønsket
Årstal i kolofon bør ændres til 2024.	VHK. Udkast til handleplan blev udarbejdet i december 2023	Rettet som ønsket
Afsender: DOF Nordjylland		
Handleplanen for 2022-2027 mangler en redegørelse for kvælstofbelastningen fra de omkringliggende husdyrbrug og muligheder for gennem husdyrgodkendelsesloven at gribe ind over for kvælstofdeponeringen.	MST. Dette forhold tidligere har været behandlet i forbindelse med høringen af forslag til Natura 2000-planer for 2022-2027. Der henvises til Miljøstyrelsens generelle høringsnotat "Miljøstyrelsens generelle høringsnotat vedrørende forslag til Natura 2000-planer 2022-2027", som kan læses på styrelsens hjemmeside.	Ingen ændringer

Uddrag af hørings svar	Bemærkninger	Det betyder ændring/ ikke ændring
<p>De Himmerlandske Heder er præget af invasive arter i næsten hele området. Det drejer sig især om glansbladet hæg, rynket rose, bjergfyr, sitka, vandpest, mårhund og fasan.</p> <p>Der mangler en målrettet indsatsplan overfor de invasive arter i handleplanen for 2022-2027.</p>	<p>MST. Registrering af arealandel med invasive plantearter blev foretaget som et led i kortlægningen af lysåben og skovhabitatnatur i perioden 2016-2019. Disse data indgår i Natura 2000-basisanalysen, der sammen med Natura 2000-planen for området ligger til grund for Natura 2000-handleplanen.</p> <p>Indsatsprogrammet i Natura 2000-planerne er afstemt, så den økonomiske ramme og den krævede indsats i planerne passer sammen. Til gennemførelse af planerne stiller staten virkemidler til rådighed. Det forudsættes, at kommunerne i mindre omfang bidrager økonomisk via de midler, som kommunerne er blevet økonomisk kompenseret for af staten (DUT-midlerne).</p> <p>Emnet er beskrevet i "Miljøstyrelsens generelle høringsnotat vedrørende forslag til Natura 2000-planer 2022-2027", som kan læses på styrelsens hjemmeside.</p> <p>AAL. Kommunerne har i planperioden været særlig opmærksom på at bekæmpe invasive arter, herunder især glansbladet hæg.</p>	<p>Ingen ændringer</p>
<p>Den strategiske miljøvurdering peger på, at der mangler gamle træer og dødt ved især i naturtypen "stilkegekrat".</p>	<p>MST. Vurdering af negative påvirkninger (trusler mod naturtilstanden) blev gennemgået i Natura 2000-basisanalyserne for perioden 2022-2027. Basisanalyserne kan findes på Miljøstyrelsens hjemmeside.</p>	<p>Ingen ændringer</p>
<p>Det vil være oplagt, at Miljøstyrelsen kontakter ejeren om udlægning af skoven til urørt skov til gavn for fugleliv og biodiversitet.</p>	<p>MST. Miljøstyrelsen vil i løbet af planperioden for de skovbevoksede, fredskovspligtige arealer kontakte private ejere af fredskovsarealer større end 20 ha med henblik på at informere om muligheden for en mere skovnaturtypebevarende drift, tiltag for arter og muligheden for at udlægge til urørt skov. Derudover har ejere af skovbevoksede, fredskovspligtige arealer i Natura 2000-områderne mulighed for at søge gratis rådgivning finansieret af Miljøstyrelsen pt. gennem Dansk Skovforening.</p>	<p>Ingen ændringer</p>
<p>Natura 2000 område nr. 19 burde udvides, så Frejstrup Skov kom til at hænge sammen</p>	<p>MST. Ændringer i habitat- og fuglebeskyttelsesområdernes afgrænsning skete i en selvstændig proces i 2017-2018. Denne grænsejustering kan man læse mere om på Miljøstyrelsens hjemmeside.</p>	<p>Ingen ændringer</p>

Uddrag af høringssvar	Bemærkninger	Det betyder ændring/ ikke ændring
med Lundby Hede. Det ville især være ønskværdigt at hele den naturskønne Brusådal blev inddraget i Natura 2000 området.	VHK. MST sendte i 2018 ændringsforslag til Habitat-områder til godkendelse i EU. Der foreligger endnu ikke en endelig afgørelse.	
DOF anbefale at de mange små hegn nedlægges og erstattes af så store hegn som muligt med fælles afgræsning, helst med flere arter af store græssere (heste, kreaturer, får, bisoner, vildsvin), jf. anbefalingerne fra Biodiversitetsrådet.	AAL. Kommunerne arbejder løbende for at skabe større sammenhængende arealer med store græssere og gerne ekstensiv helårsgræsning. Høringssvaret giver dog ikke anledning til ændringer i handleplanen.	Ingen ændringer
Kongevejen krydser det Himmerlandske Heder i en næsten lige linje fra Oudrup til Haldrup. Den fremstår stadig tydeligt i landskabet og bør bevares, gerne med en skiltning der fortæller historien.	VHK. Kommunerne er opmærksom på tilstedeværelsen af Kongevejen, og den indgår i turisme tiltag. Det ligger udover rammen for handleplanen, at medtage noget i denne.	Ingen ændringer
De Himmerlandske Heder bør på sigt lægges sammen med de omkringliggende plantager og Herredsbækkens ådal, så vi får vi et natur-område, der strækker sig fra Vilsted til Kyø Dale og fra Brårup til Gatten. En sammenkædning med Halkær Sø og ådal er også mulig.	MST takker for visionerne for De Himmerlandske Heder. Ændringer i habitat- og fuglebeskyttelsesområdenes afgræsning skete i en selvstændig proces i 2017-2018. Denne grænsejustering kan man læse mere om på Miljøstyrelsens hjemmeside. VHK. DOF har mange fremsynede forslag, men det ligger udover rammen for handleplanerne.	Ingen ændringer
Afsender: DN Vesthimmerland		
DN Vesthimmerland tilslutter sig høringssvar fra DOF Nordjylland, som er gengivet ovenfor.	Se ovenfor	Se ovenfor
Afsender: DN Aalborg		
DN Aalborg tilslutter sig høringssvaret fra DOF.	Se ovenfor	Se ovenfor
Hvorfor først en indsats for invasive når problemet er stort (mere end 10% invasive). Det må da give mere mening at tage fat inden problemet bliver for stort. Eller i det mindste gribe til handling de steder hvor naturværdien er størst.	MST. Registrering af arealandel med invasive plantearter blev foretaget som et led i kortlægningen af lysåben og skovhabitatnatur i perioden 2016-2019. Disse data indgår i Natura 2000-basisanalysen, der sammen med Natura 2000-planen for området ligger til grund for Natura 2000-handleplanen.	Ingen ændringer

Uddrag af hørings svar	Bemærkninger	Det betyder ændring/ ikke ændring
	<p>Emnet er beskrevet i "Miljøstyrelsens generelle høringsnotat vedrørende forslag til Natura 2000-planer 2022-2027", som kan læses på styrelsens hjemmeside.</p> <p>AAL: Kriterierne for bekæmpelse af invasive arter i de kommunale handleplaner følger ambitionsniveauet i statens Natura 2000-planer, som er baseret på en afvejning mellem fagligt begrundede behov og de afsatte økonomiske rammer. Handleplanerne forpligter kommunerne til at bekæmpe invasive arter inden for rammerne af dette. Derudover søger Aalborg Kommune at foretage målrettede indsatser mod invasive arter efter økonomisk formåen.</p>	

4. Myndighedernes egne redaktionelle tilpasninger

5. Bilag med kopi af hørings svar

Vesthimmerlands Kommune

Arter og Naturbeskyttelse

J.nr. 2024 - 12873

Den 14. marts 2024

Høringssvar fra Miljøstyrelsen i forbindelse med offentlig høring af Natura 2000-handleplan Lundby Hede, Oudrup Østerhede og Vindblæs Hede, område nr. 19

Miljøstyrelsen sender hermed høringssvar til forslaget til Natura 2000-handleplanen og har følgende bemærkninger til den.

Høringssvaret indeholder bemærkninger til følgende emner

- Indsatser med frivillig gennemførelse
- Henvisninger til love og de lovmæssige bindinger
- Redegørelse for gennemførelse af Natura 2000-handleplan fra sidste planperiode
- Behov for indsatser
- Andre bemærkninger

Bemærkninger

Indsatser med frivillig gennemførelse

Miljøstyrelsen henleder opmærksomheden på, at de kommunale Natura 2000-handleplaner er udarbejdet i medfør af Miljømålslovens § 37 a, hvorefter kommunalbestyrelsen udarbejder en handleplan til gennemførelse af Natura 2000-planen inden for kommunens geografiske område på land og for den kystnære del af vanddistriktet. Ifølge Miljømålslovens § 46 a, stk. 4, skal kommunalbestyrelsen sikre gennemførelse af en vedtaget handleplan.

Kommunalbestyrelsen er dermed forpligtet til at gennemføre Natura 2000-planen, også hvis det skulle vise sig, at de fornødne frivillige lodsejeraftaler ikke kan indgås. Den kommunale handleplan må derfor ikke rejse tvivl om, hvorvidt kommunalbestyrelsen er indstillet på at opfylde sine forpligtelser.

Miljøstyrelsen henviser til formuleringen af sætningen om frivillighed i afsnit 7, hvor det ikke fremgår tydeligt, at der er andre muligheder end frivillige aftaler.

Miljøstyrelsen ønsker som medudgiver af Natura 2000-handleplanen, at det specificeres yderligere fx ved at skrive at "Projekterne gennemføres som udgangspunkt ved frivillige aftaler..."

Henvisninger til love og de lovmæssige bindinger

Naturbeskyttelsesloven (lovbekendtgørelsen nr. 1392 af 2. oktober 2022) skal rettes til Naturbeskyttelsesloven (lovbekendtgørelsen nr. 1392 af 4. oktober 2022).

Redegørelse for gennemførelse af Natura 2000-handleplan fra sidste planperiode

Miljøstyrelsen gør opmærksom på, at Natura 2000-handleplanen efter bekendtgørelse om kommunalbestyrelsernes Natura 2000-handleplaner (bekendtgørelse nr. 944 af 27/06/2016, § 2, stk. 4) skal indeholde en redegørelse for gennemførelsen af handleplanen for den forudgående 6 års periode, der gør det muligt at vurdere, i hvilket omfang Natura 2000-planen for den forudgående periode er realiseret.

Forslaget til Natura 2000-handleplan indeholder en redegørelse for indsatsen. Miljøstyrelsen skal imidlertid bemærke, at det er vanskeligt for styrelsen ud fra redegørelsen at vurdere, i hvilket omfang Natura 2000-planens indsatser for den forudgående periode er realiseret.

Styrelsen ønsker derfor, at den endelige plan suppleres med en præcisering. Det kan være en uddybning af afsnit eller f.eks. en tabel, der gør det muligt umiddelbart at få et overblik over, i hvilket omfang retningslinjerne i indsatsprogrammet i den statslige Natura 2000-plan 2016-21 er realiseret.

I redegørelsen anføres ”De planlagte tiltag i forrige planperiode er stort set blevet gennemført”. Det bør præciseres hvilke planlagte tiltag, der ikke er gennemført.

Den gennemførte indsats på hedearealer jf. områdespecifik retningslinje 2. i Natura2000 plan 2016-2021 er ikke beskrevet i afsnit 3.1., i hvert fald er det ikke tydeligt om nogle af de listede indsatser har været specielt målrettet hedenaturtyperne på udpegningsgrundlaget. I redegørelsen er det anført: ”Planlagt afbrænding af gamle dværgbuske er dog ikke gennemført i Vesthimmerlands Kommune”. Indsatserne for hedearealerne bør præciseres, således at det kan vurderes om hedearealerne har fået forbedret naturtilstanden eller er på vej til det.

Den gennemførte indsats mod invasive arter er ikke relateret til naturtype, og dermed kan det ikke vurderes om den områdespecifik retningslinje 2. i Natura2000 plan 2016- 2021, hvor der står at ”Der iværksættes en bekæmpelse af invasive arter på naturtyperne visse-indlandsklit og revlinge-indlandsklit med fokus på arealer med en forekomst af invasive arter på over 10 %.” er opfyldt. Indsatsen vedr. invasive arter bør derfor præciseres.

Miljøstyrelsen pointerer, at det skal fremgå i Natura 2000-handleplanen, hvordan kommunen har været særlig opmærksom på hedepletvinge, der er i tilbagegang, og som er nævnt under specifikke retningslinjer i Natura 2000-planen for anden planperiode, og som er relevante for de områder, hvor kommunen er handleplanmyndighed. Det fremgår således ikke tydeligt af redegørelsen om ”Målrettet slet for hedepletvinge på eksisterende og potentielle lokaliteter (Aalborg Kommune). Hvert andet år. (22 ha)” som angivet i sidste handleplan er gennemført.

Behov for indsatser

Miljøstyrelsen bemærker, at der i Natura 2000-handleplanens afsnit om behov for indsatser mangler en beskrivelse af indsatser for ikke-fredskovspligtige arealer, som kan henføres til den beskrevne indsats om skovnaturtypebevarende drift og pleje som nævnt i Natura 2000-planens indsatsprogram.

Kommunerne er jf. miljømålslovens § 37 a, handleplanmyndighed for ikke-fredskovspligtige arealer, hvorfor kommunerne er ansvarlige for at planlægge indsatser på disse arealer.

Der er ikke angivet hektar antal for Skovnaturtyper uden fredskovspligt Tabel 4. Det drejer sig om 12,7 ha med habitatnaturtyper som ikke er fredskov, og som derfor er de kommunale handleplansmyndigheders ansvar.

Miljøstyrelsen gør opmærksom på, at planlagte indsatser for rydning af invasive arter generelt er planlagt med "op til x ha". Da der i Natura 2000-planens indsatsprogram fremgår et specifikt areal, skal dette fremgå som minimumsareal fordelt mellem kommuner, offentlige lodsejere og Miljøstyrelsen ud fra registreringerne.

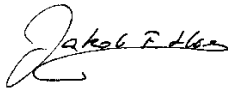
Miljøstyrelsen bemærker, at planlagte indsatser i Natura 2000-planen for nyeste planperiode 2022-27 ikke er adresseret i afsnittet om behov for indsatser, jf. miljømålslovens § 46 a. Følgende indsatser fremgår ikke af afsnittet og skal derfor tilføjes/tydeliggøres i afsnittet herom i Natura 2000-handleplanen: Indsatser gennemført i første og anden planperiode vedligeholdes, f.eks. ved genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats.

Andre bemærkninger

Miljøstyrelsen bemærker følgende i forhold til indholdet i Natura 2000-handleplanens kolofon: Årstal i kolofon bør ændres til 2024.

Kommunen er velkommen til at kontakte Miljøstyrelsen, hvis styrelsens bemærkninger skulle give anledning til spørgsmål. Styrelsen indgår gerne i dialog om de afgivne bemærkninger. Ved spørgsmål kan kommunen kontakte afsender af denne mail, Ditte Galsgård digal@mst.dk eller Katrine Hansen Lemming kathl@mst.dk.

Med venlig hilsen

Jakob Høeg
Fagkoordinator chef for natur

Miljøstyrelsen
+45 72 54 40 00
mst@mst.dk

Hørings svar fra DOF Nordjylland til Handleplan for Lundby Hede, Oudrup Østerhede og Vindblæs Hede, Natura 2000 nr. 19, 2022-2027

DOF-Nordjylland anerkender med glæde, at handleplanen for De Himmerlands Heder har følgende hovedformål:

1. Fokus på mere naturlige processer og naturens robusthed
2. Sikre og forbedre tilstanden af den eksisterende natur og levesteder, hvilket bl.a. er i overensstemmelse med "brandmandens lov" og EU's biodiversitetsstrategi for 2030.
3. Bekæmpe invasive arter.

Vi ser specielt frem til resultater af Miljøstyrelsens plan om at kontakte private ejere af fredskovspligtige arealer større end 20 ha med henblik på at informere om muligheden for en mere skovnaturtypebevarende drift, tiltag for arter og muligheden for at udlægge urørt natur.

Vi finder imidlertid, at der mangler en samlet status over trusselbilledet – kvælstofdeponering, invasive arter og manglende dødt ved - og indsatserne for imødegå disse trusler.

Handleplanen for 2022-2027 mangler en redegørelse for kvælstofbelastningen fra de omkringliggende husdyrbrug (enkeltpunktkilder) og de eksisterende eller manglende muligheder for gennem husdyrgodkendelsesloven at gribe ind over for kvælstofdeponeringen.

Den strategiske miljøvurdering af handleplanen påpeger, at de væsentligste trusler mod naturværdierne i områder er deposition af luftbårne kvælstofforbindelser, invasive arter samt manglende dødt ved. Afgræsning sikrer god naturtilstand, hvor der sker afgræsning, men især habitatnaturtyperne revling-indlandsklit, surt overdrev og visse-indlandsklit er truet af kvælstofdeponering og deraf følgende tilgroning. De nævnte naturtyper er ligeledes de mest truede af invasive arter. Også Kildevældsvindelsneglen er truet af tilgroning omkring kilderne i Brusådal.

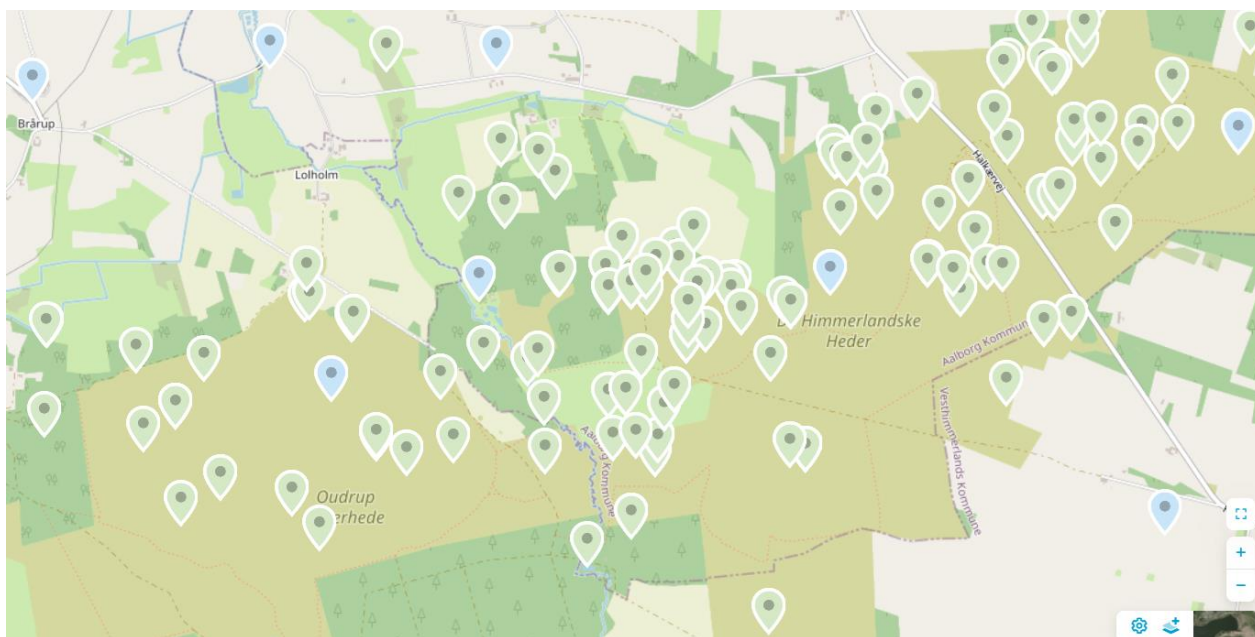
Det er således væsentligt at påpege behovet for at gribe ind overfor den luftbårne kvælstofbelastning fra omkringliggende husdyrbrug.

Handleplanen mangler endvidere at redegøre for målrettede tiltag til bekæmpelse af invasive arter og til sikring af dyrearterne på udpegningsgrundlaget, Kildevældssvindelsnegl, Hedepletvinge og Bæklampret.

Invasive arter

De Himmerlandske Heder er præget af invasive arter i næsten hele området. Det drejer sig især om glansbladet hæg, rynket rose, bjergfyr, sitka, vandpest, mårhund og fasan.

Der mangler en målrettet indsatsplan overfor de invasive arter i handleplanen for 2022-2027.

Invasive arter på De Himmerlandske Heder. Kilde: Arter.dk

Mangel på gamle træer og dødt ved

Den strategiske miljøvurdering peger på, at der mangler gamle træer og dødt ved især i naturtypen "stilkegekrat".

Manglen på gamle træer og dødt ved har betydning for insektlivet – især for de store biller, der derudover mangler levesteder bestående af gødningsrester og ådsler. Dette har igen betydning for insektædende fuglearter som Rødrygget Tornskade og Natravn, der begge er relativt sjældne, men yngler på de Himmerlandske Heder.

DOF har nedenstående forslag til bl.a. at afhjælpe manglen på gamle træer og dødt ved.

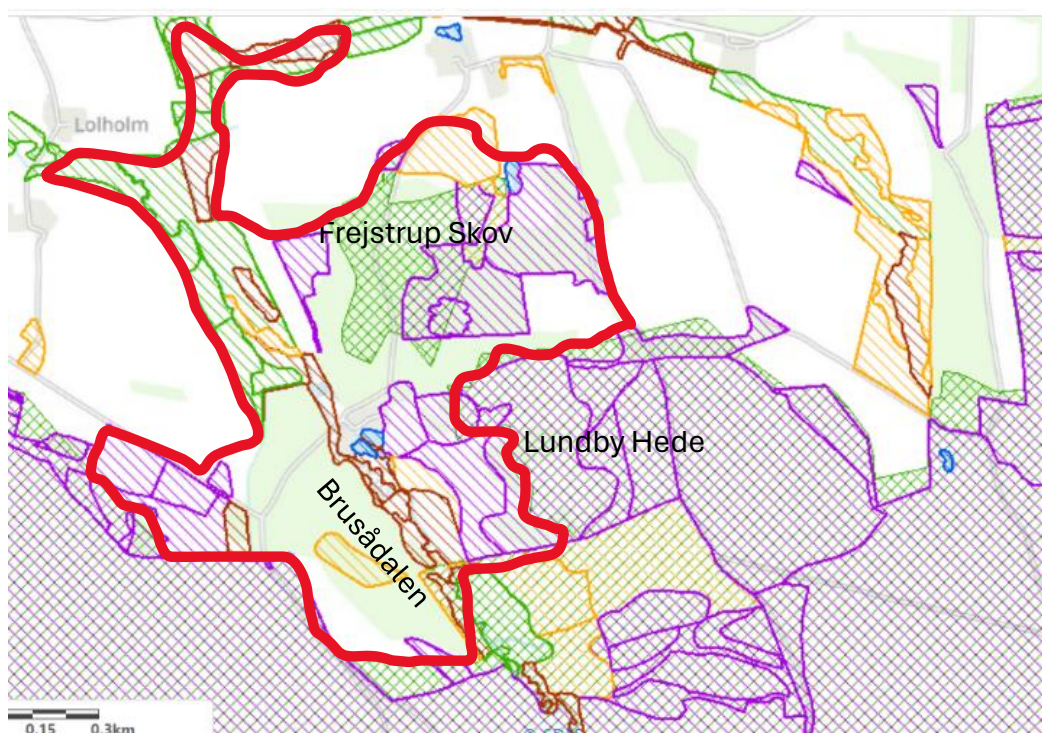
Udvidelse af Natura 2000 område nr. 19 omkring Frejstrup Skov

Frejstrup Skov udgør en del af Natura 2000 nr. 19 og er udpeget som stilkegekrat. Skoven har allerede en høj biodiversitet og bør i overensstemmelse med "brandmandens lov" bevares og udvikles som sådant. Der er dødt ved og hule træer omend, der stadig mangler gamle træer. Der er et rigt fugleliv med bl.a. Grønspætte, Træløber, Spætmejse, Stor Flagspætte, Halemejse og Duehøg.

Det vil være oplagt, at Miljøstyrelsen kontakter ejeren om udlægning af skoven til urørt skov til gavn for fugleliv og biodiversitet.

Natura 2000 område nr. 19 burde endvidere udvides, så Frejstrup Skov kom til at hænge sammen med Lundby Hede. Områderne omkring Frejstrup Skov og op til Lundby Hede udgøres allerede i dag af naturområder (§3 beskyttet) primært af hede, overdrev, eng og mose, der benyttes til jagt og græsning. Det ville især være ønskværdigt at hele den naturskønne Brusådal blev inddraget i Natura 2000 området.

En udvidelse af det Natura 2000 området med det med rødt markerede område kunne give mulighed for at etablere et stort område med både urørt skov og et stort sammenhængende græsningsområde.

Kilde til baggrundskort: Arealinfo.

Signaturer viser § 3-områder samt Natura2000 (skotskternet mønster).

Der er flere §3 beskyttede arealer, som grænser op til Natura 2000 området, som med fordel kunne inddrages.

Generelt vil DOF anbefale at de mange små hegn på hederne nedlægges og erstattes af så store hegn som muligt med fælles afgræsning, helst med flere arter af store græssere (heste, kreaturer, får, bisoner, vildsvin), jf. anbefalingerne fra Biodiversitetsrådet.

Aftaler om urørt skov med Rønhøj Plantage.

Rønhøj Plantage omfatter store arealer med nåltræer. Nåltræer er ikke-hjemmehørende i Danmark og gavner ikke biodiversiteten, men langs med flere af de større skovveje i Rønhøj Plantage er der etableret bræmmer med løvskov – især eg. Såfremt disse bræmmer kunne få lov at blive stående som urørt skov, ville de udgøre et væsentligt bidrag til det insekt- og fugleliv, som er knyttet til hulrum, sprækker og dødt ved, især i gammel egeskov. Dette er bl.a. baggrunden for at DOF ser frem til at Miljøstyrelsen kontakter private ejere af fredskovspligtige arealer vedrørende tilskudsmuligheder til urørt skov.

Figur 1. På Oudrup Hede er der også en del egetræer, som gerne skulle have lov til at blive gamle og henfalde til dødt ved.

Note om Kongevejen

Kongevejen krydser det Himmerlandske Heder i en næsten lige linje fra Oudrup til Haldrup, anlagt af kongens ingeniørtropper i 1800-tallet. Kongevejen fungerede som postrute for gående og ridende post i starten af 1800-tallet, men vejen blev opgivet i slutningen af 1800-tallet. Den fremstår stadig tydeligt i landskabet og bør bevares, gerne med en skiltning der fortæller historien.

Den store vision for De Himmerlandske Heder.

Vild natur på De Himmerlandske Heder - et bidrag til at nå 30 % natur i Danmark.

De Himmerlandske Heder bør på sigt lægges sammen med de omkringliggende plantager og Herredsbækkens ådal, så vi får et naturområde, der strækker sig fra Vilsted til Kyø Dale og fra Brårup til Gatten. En sammenkædning med Halkær Sø og ådal er også mulig.

(Basiskort fra ArealInfo, redigeret)

Som anbefalet af Biodiversitetsrådet og Institut for Ecoscience ved Aarhus Universitet bør naturområder med vild natur forvaltes som sammenhængende naturområder, hvor naturen får lov at udvikle sig til et artsrigt og dynamisk mosaiklandskab.

Kerneområder med alsidig natur er centrale for bevarelse og spredning af rødlistede plante og dyrearter, som ellers er ved at forsvinde. Det er i kerneområderne, vi skal bevare de sjældne arter, og det er her, de skal sprede sig fra til nye områder.

Bison, vildheste, vildsvin og ulve.

Det vil indebære udsætning af store græssere, som ligner de vilde græssere som holdt til i Himmerland i stenalderen efter istiden, før hederne blev dannet. Dengang dominerede den lysåbne egeskov, og urokser, hjortevildt, bison og vildsvin græssede i skoven. I dag har vi hjortevildt i området, både kron dyr, dådyr og rådyr, men udsætning af europæisk bison, vildsvin, vildheste og robuste kvægracer som galloway og heckkvæg ville skabe et mere alsidigt græsningstryk. Mere dødt ved, mere efterladt gødning skabe levesteder for et rigere insektliv.

Det kan godt lade sig gøre at sætte hegn omkring det markerede område på kortet og etablere dyreriste med påbud om langsom kørsel på alle gennemgående veje. Da hele området er privat vil

det forudsætte projektf finansiering fra f.eks. EU-LIFE eller eventuelt opkøb af Den Danske Naturfond. Plantagerne skal over en årrække ryddes for nåletræer, som ikke er hjemmehørende i Danmark (og give ejerne en indtægt), men områder med eg og andre hjemmehørende arter skulle have lov at blive gamle. Om hundrede år skulle gamle egetræer helst ikke være en sjældenhed som i Vesthimmerland i dag.

Udsætning af helårsgræssere som f.eks. bison kunne desuden tiltrække turister. Færdsel til fods og til hest kunne være tilladt i hele området.

Naturlig adfærd i store hegn.

Området skulle overvåges med hensyn til græsningstryk og antal dyr, men derudover overlades til sig selv. Dyrene skal leve i flokke med en sammensætning svarende til deres naturlige behov og adfærd – i modsætning til de små hegn, heste og køer bliver holdt i i dag. Dyrenes adfærd ville være bestemmende for, hvor vegetationen blev græsset i bund, og hvor skoven fik lov at gro til. Det fastlåste juridiske system, vi har i dag, med naturtyper, som skal fastholdes uændret for tid og evighed, skal forlades. Det kræver en ændring af naturbeskyttelsesloven.

Dyrene skal leve så vildt, som gældende regler og love tillader. Hvis der opstår fødemangel, f.eks. som følge af tørke eller hård vinter, kan dyrene nødfodres og eventuelt fjernes til andre arealer. Men hvis der kommer ulve inden for hegnet (hegnet skal kun kunne holde de store græssere inde), så vil der kunne opstå det nødvendige prædationspres, så svage dyr bliver taget og spist af rovdyr og ådselædere. Flere ådsler kunne blive fødegrundlag for kongeørn, havørn, rød glente, musvåge, ræv og mange rødlistede ådselbiller.

Friholdelse for produktion

En af hovedårsagerne til tilbagegangen for insekter, flagermus, ugle m.fl. er manglen på gamle og døde træer i landskabet. Derfor skal området friholdes for enhver form for produktion, hvor der fjernes træer og andre levesteder for mikro- og makroliv.

De Himmerlandske Heder og de omgivende plantager kan tages ud af produktion uden at ødelægge verdens træ- og fødevareforsyning, og det vil kun være et lille bidrag til at nå EU's generelle målsætning om 30% vild natur.

Gunnar Hansen

Naturpolitisk Udvalg, DOF-Nordjylland

Mobil: 2982 8965

Email: gunnar.hansen.post@outlook.dk

DN Vesthimmerland tilslutter sig hørings svar fra DOF Nordjylland som er gengivet nedenfor.

Med venlig hilsen

Jakob Kortegaard
Formand, DN Vesthimmerland

Hørings svar fra DOF Nordjylland til Handleplan for Lundby Hede, Oudrup Østerhede og Vindblæs Hede, Natura 2000 nr. 19, 2022-2027

DOF-Nordjylland anerkender med glæde, at handleplanen for De Himmerlands Heder har følgende hovedformål:

1. Fokus på mere naturlige processer og naturens robusthed
2. Sikre og forbedre tilstanden af den eksisterende natur og levesteder, hvilket bl.a. er i overensstemmelse med "brandmandens lov" og EU's biodiversitetsstrategi for 2030.
3. Bekæmpe invasive arter.

Vi ser specielt frem til resultater af Miljøstyrelsens plan om at kontakte private ejere af fredskovspligtige arealer større end 20 ha med henblik på at informere om muligheden for en mere skovnaturtypebevarende drift, tiltag for arter og muligheden for at udlægge urørt natur.

Vi finder imidlertid, at der mangler en samlet status over trusselbilledet – kvælstofdeponering, invasive arter og manglende dødt ved - og indsatserne for imødegå disse trusler.

Handleplanen for 2022-2027 mangler en redegørelse for kvælstofbelastningen fra de omkringliggende husdyrbrug (enkeltpunktkilder) og de eksisterende eller manglende muligheder for gennem husdyrgodkendelsesloven at gribe ind over for kvælstofdeponeringen.

Den strategiske miljøvurdering af handleplanen påpeger, at de væsentligste trusler mod naturværdierne i områder er deposition af luftbårne kvælstofforbindelser, invasive arter samt manglende dødt ved. Afgræsning sikrer god naturtilstand, hvor der sker afgræsning, men især habitatnaturtyperne revling-indlandsklit, surt overdrev og visse-indlandsklit er truet af kvælstofdeponering og deraf følgende tilgroning. De nævnte naturtyper er ligeledes de mest truede af invasive arter. Også Kildevældsvindelsneglen er truet af tilgroning omkring kilderne i Brusådal.

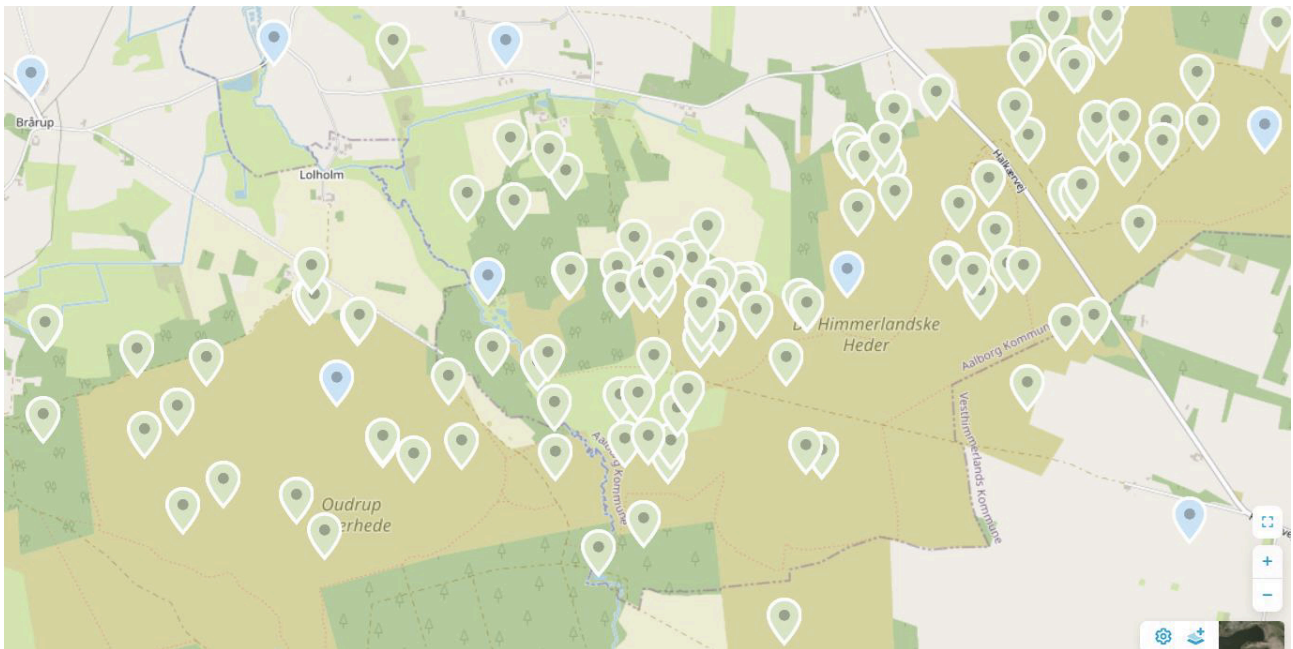
Det er således væsentligt at påpege behovet for at gribe ind overfor den luftbårne kvælstofbelastning fra omkringliggende husdyrbrug.

Handleplanen mangler endvidere at redegøre for målrettede tiltag til bekæmpelse af invasive arter og til sikring af dyrearterne på udpegningsgrundlaget, Kildevældssvindelsnegl, Hedepletvinge og Bæklampret.

Invasive arter

De Himmerlandske Heder er præget af invasive arter i næsten hele området. Det drejer sig især om glansbladet hæg, rynket rose, bjergfyr, sitka, vandpest, mårhund og fasan.

Der mangler en målrettet indsatsplan overfor de invasive arter i handleplanen for 2022-2027.

Invasive arter på De Himmerlandske Heder. Kilde: Arter.dk

Mangel på gamle træer og dødt ved

Den strategiske miljøvurdering peger på, at der mangler gamle træer og dødt ved især i naturtypen "stilkegekrat".

Manglen på gamle træer og dødt ved har betydning for insektlivet – især for de store biller, der derudover mangler levesteder bestående af gødningsrester og ådsler. Dette har igen betydning for insektædende fuglearter som Rødrygget Tornskade og Natravn, der begge er relativt sjældne, men yngler på de Himmerlandske Heder.

DOF har nedenstående forslag til bl.a. at afhjælpe manglen på gamle træer og dødt ved.

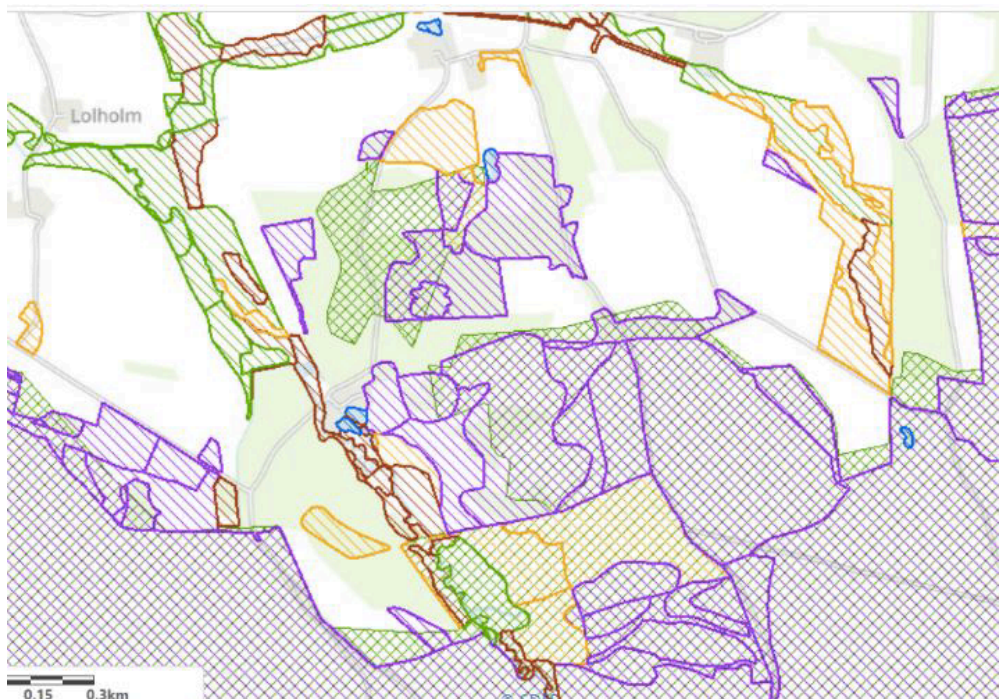
Udvidelse af Natura 2000 område nr. 19 omkring Frejstrup Skov

Frejstrup Skov udgør en del af Natura 2000 nr. 19 og er udpeget som stilkegekrat. Skoven har allerede en høj biodiversitet og bør i overensstemmelse med "brandmandens lov" bevares og udvikles som sådant. Der er dødt ved og hule træer omend, der stadig mangler gamle træer. Der er et rigt fugleliv med bl.a. Grønspætte, Træløber, Spætmejse, Stor Flagspætte, Halemejse og Duehøg.

Det vil være oplagt, at Miljøstyrelsen kontakter ejeren om udlægning af skoven til urørt skov til gavn for fugleliv og biodiversitet.

Natura 2000 område nr. 19 burde endvidere udvides, så Frejstrup Skov kom til at hænge sammen med Lundby Hede. Områderne omkring Frejstrup Skov og op til Lundby Hede udgøres allerede i dag af naturområder (§3 beskyttet) primært af hede, overdrev, eng og mose, der benyttes til jagt og græsning. Det ville især være ønskværdigt at hele den naturskønne Brusådal blev inddraget i Natura 2000 området.

En udvidelse af det Natura 2000 området med det med rødt markerede område kunne give mulighed for at etablere et stort område med både urørt skov og et stort sammenhængende græsningsområde.

Kilde til
baggrundskort:
Arealinfo.

Signaturer viser §
3-områder samt
Natura2000
(skotskternet
mønster).

Der er flere §3 beskyttede arealer, som grænser op til Natura 2000 området, som med fordel kunne inddrages.

Generelt vil DOF anbefale at de mange små hegn på hederne nedlægges og erstattes af så store hegn som muligt med fælles afgræsning, helst med flere arter af store græssere (heste, kreaturer, får, bisoner, vildsvin), jf. anbefalingerne fra Biodiversitetsrådet.

Aftaler om urørt skov med Rønhøj Plantage.

Rønhøj Plantage omfatter store arealer med nåletræer. Nåletræer er ikke-hjemmehørende i Danmark og gavner ikke biodiversiteten, men langs med flere af de større skovveje i Rønhøj Plantage er der etableret bræmmer med løvskov – især eg. Såfremt disse bræmmer kunne få lov at blive stående som urørt skov, ville de udgøre et væsentligt bidrag til det insekt- og fugleliv, som er knyttet til hulrum, sprækker og dødt ved, især i gammel egeskov. Dette er bl.a. baggrunden for at DOF ser frem til at Miljøstyrelsen kontakter private ejere af fredskovspligtige arealer vedrørende tilskudsmuligheder til urørt skov.

Figur 1. På Oudrup Hede er der også en del egetræer, som gerne skulle have lov til at blive gamle og henfalde til dødt ved.

Note om Kongevejen

Kongevejen krydser det Himmerlandske Heder i en næsten lige linje fra Oudrup til Haldrup, anlagt af kongens ingeniørtropper i 1800-tallet. Kongevejen fungerer som postrute for gående og

ridende post i starten af 1800-tallet, men vejen blev opgivet i slutningen af 1800-tallet. Den fremstår stadig tydeligt i landskabet og bør bevares, gerne med en skiltning der fortæller historien.

Den store vision for De Himmerlandske Heder.

Vild natur på De Himmerlandske Heder - et bidrag til at nå 30 % natur i Danmark.

De Himmerlandske Heder bør på sigt lægges sammen med de omkringliggende plantager og Herredsbækkens ådal, så vi får vi et naturområde, der strækker sig fra Vilsted til Kyø Dale og fra Brårup til Gatten. En sammenkædning med Halkær Sø og ådal er også mulig.

(Basiskort fra ArealInfo, redigeret)

Som anbefalet af Biodiversitetsrådet og Institut for Ecoscience ved Aarhus Universitet bør naturområder med vild natur forvaltes som sammenhængende naturområder, hvor naturen får lov at udvikle sig til et artsrigt og dynamisk mosaiklandskab.

Kerneområder med alsidig natur er centrale for bevarelse og spredning af rødlistede plante og dyrearter, som ellers er ved at forsvinde. Det er i kerneområderne, vi skal bevare de sjældne arter, og det er her, de skal sprede sig fra til nye områder.

Bison, vildheste, vildsvin og ulve.

Det vil indebære udsætning af store græssere, som ligner de vilde græssere som holdt til i Himmerland i stenalderen efter istiden, før hederne blev dannet. Dengang dominerede den lysåbne egeskov, og urokser, hjortevildt, bison og vildsvin græssede i skoven. I dag har vi hjortevildt i området, både kronstyr, dådyr og rådyr, men udsætning af europæisk bison, vildsvin,

vildheste og robuste kvægracer som galloway og heckkvæg ville skabe et mere alsidigt græsningstryk. Mere dødt ved, mere efterladt gødning skabe levesteder for et rigere insektliv.

Det kan godt lade sig gøre at sætte hegn omkring det markerede område på kortet og etablere dyreriste med påbud om langsom kørsel på alle gennemgående veje. Da hele området er privat vil det forudsætte projektf finansiering fra f.eks. EU-LIFE eller eventuelt opkøb af Den Danske Naturfond. Plantagerne skal over en årrække ryddes for nåletræer, som ikke er hjemmehørende i Danmark (og give ejerne en indtægt), men områder med eg og andre hjemmehørende arter skulle have lov at blive gamle. Om hundrede år skulle gamle egetræer helst ikke være en sjældenhed som i Vesthimmerland i dag.

Udsætning af helårsgræssere som f.eks. bison kunne desuden tiltrække turister. Færdsel til fods og til hest kunne være tilladt i hele området.

Naturlig adfærd i store hegn.

Området skulle overvåges med hensyn til græsningstryk og antal dyr, men derudover overlades til sig selv. Dyrene skal leve i flokke med en sammensætning svarende til deres naturlige behov og adfærd – i modsætning til de små hegn, heste og køer bliver holdt i i dag. Dyrenes adfærd ville være bestemmende for, hvor vegetationen blev græsset i bund, og hvor skoven fik lov at gro til. Det fastlåste juridiske system, vi har i dag, med naturtyper, som skal fastholdes uændret for tid og evighed, skal forlades. Det kræver en ændring af naturbeskyttelsesloven.

Dyrene skal leve så vildt, som gældende regler og love tillader. Hvis der opstår fødemangel, f.eks. som følge af tørke eller hård vinter, kan dyrene nødfodres og eventuelt fjernes til andre arealer. Men hvis der kommer ulve inden for hegnet (hegnet skal kun kunne holde de store græssere inde), så vil der kunne opstå det nødvendige prædationspres, så svage dyr bliver taget og spist af rovdyr og ådselædere. Flere ådsler kunne blive fødegrundlag for kongeørn, havørn, rød glente, musvåge, ræv og mange rødlistede ådselbiller.

Friholdelse for produktion

En af hovedårsagerne til tilbagegangen for insekter, flagermus, ugle m.fl. er manglen på gamle og døde træer i landskabet. Derfor skal området friholdes for enhver form for produktion, hvor der fjernes træer og andre levesteder for mikro- og makroliv.

De Himmerlandske Heder og de omgivende plantager kan sagtens tages ud af produktion uden at ødelægge verdens træ- og fødevarerforsyning, og det vil kun være et lille bidrag til at nå EU's generelle målsætning om 30% vild natur.

Gunnar Hansen
Naturpolitisk Udvalg, DOF-Nordjylland
Mobil: 2982 8965
Email: gunnar.hansen.post@outlook.dk

DN Aalborg

www: aalborg.dn.dk

e-mail: aalborg@dn.dk

Dato: 26. marts 2024

Til: Vesthimmerlands Kommune

Høringssvar til Natura 2000-handleplan 2022-2027, N19 Lundby Hede, Oudrup Østerhede og Vindblæs Hede

DOF Nordjylland har udarbejdet et høringssvar om N19 Lundby Hede, Oudrup Østerhede og Vindblæs Hede m.v.

DN Aalborg tilslutter sig høringssvaret fra DOF.

Invasive arter

hvorfor først en indsats for invasive når problemet er stort (mere end 10% invasive).

Det må da give mere mening at tage fat inden problemet bliver for stort, altså lige så snart den invasive art konstateres.

For de lysåbne er forskellen fra 18,2 ha til 664 ha

og for skov er forskellen fra 0 ha til 20,4 ha

Eller i det mindste gribe til handling de steder hvor naturværdien er størst:

for de lysåbne 637 ha

og for skov 0 ha

Med venlig hilsen

DN Aalborg